

Psychological research of these problems adds to the investigations. Among the main factors that influence the development and enrichment of the emotional sphere of a child we can identify emotionally positive educational environment that is created by positive emotions of parents and children in the process of their communication; by aesthetic object-spatial environment, and happy communion with nature.

In our opinion, further studies of emotional component of family education pedagogic' concepts promote the development of the conceptual apparatus of this scientific field.

Key words: family; process of family education; parenting practices; pedagogical methods; demand; communication style of parents with children; emotional education of children in the family.

Одержано редакцією 28.09.2016
Прийнято до публікації 05.10.2016

УДК: 374.71(4)

Десятов Тимофій Михайлович,
доктор педагогічних наук, професор,
директор ННІ педагогічної освіти,
соціальної роботи і мистецтва
Черкаського національного університету
імені Богдана Хмельницького, Україна

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ РЕФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ І МОДЕЛЕЙ МОДЕРНІЗАЦІЇ УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

Анотація. Розглянуто міжнародний досвід підготовки майбутніх учителів. Проаналізовано специфічні внутрішні національні, зовнішні загальноєвропейські та світові напрями розвитку вищої педагогічної освіти. Виявлено тенденції впливу інтеграції та транснаціоналізації на механізм забезпечення якості педагогічної освіти. Визнано необхідним поєднувати національні та загальноєвропейські стандарти освіти. З'ясовано особливості змісту професійної підготовки вчителів, формування їхньої професійної компетентності. Акцентовано увагу на тому, що зміст шкільної української освіти має бути основним дієвим інструментом її реформування та приведення у відповідність до загальноєвропейського контексту, потреб сьогодення. Зазначено, що дуальний характер будь-якої національної освіти полягає, з одного боку, у збереженні доброго міцного коріння національної культури, з другого – у адекватному оновленні, що спрямоване на підготовку особистості до життя в динамічному взаємозалежному світі. З'ясовано, що на модернізацію європейської освіти значною мірою вплинули географічні та суспільно-економічні трансформації, які привели до підвищення мобільності європейських громадян. Доведено, що провідна ідея підготовки майбутніх учителів до міжкультурної взаємодії ґрунтується на необхідності врахування світових глобалізаційних та інтеграційних процесів розвитку теорії й практики педагогічної освіти, принципів мультикультурності, поліетнізму в поєднанні з тенденціями регіоналізації. Досліджено і проаналізовано три групи нових професійних компетентностей сучасного вчителя. Обґрунтовано можливі шляхи творчого використання прогресивних ідей зарубіжного досвіду в Україні.

Ключові слова: інтеграційні процеси; загальноєвропейські компоненти; європейські цінності та орієнтири; стандарти країн ЄС; мультикультурність; поліетнізм; глобальні тенденції; модернізація; компетентності; креативність; інноваційність; комунікативність; професіоналізація; практично-орієнтована освіта.

Постановка проблеми. Теоретичні розробки науковців різних галузей наукових знань у цілому створюють можливості для реформування сфери освіти, оновлення теоретико-методологічної бази задля системних пошуків стратегій реформування освіти і моделей модернізації управління освітою, що дозволять раціонально розв'язувати

нагальні проблеми й інтегруватися до європейського освітнього простору. Цілеспрямоване входження України у світову спільноту, модернізація міжнародного порядку в контексті визначених пріоритетів вимагає від менеджерів вищої освіти поетапно реалізовувати складові наявної мегасистеми цілісного освітнього простору, що зумовлено особливою актуалізацією глобалізації всіх сфер життєдіяльності особистості й суспільства в умовах загальноцивілізаційних тенденцій сучасного світу. У цьому контексті вища школа повинна надати молодій людині елементарних знань і можливостей інтегруватися в різні соціуми, самовизначитися в житті, активно діяти, бути конкурентоспроможною на світовому ринку праці, а також опанувати мистецтвом швидких трансформаційних змін в освітніх системах як у локальному (регіональному, національному) середовищі, так і глобальному просторі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Зарубіжні дослідники і вчені обґрунтували концепції розвитку освіти та управління нею, що іманентно притаманні сучасному етапу розвитку інформаційного суспільства у країні, зокрема Д. Дьюї (демократична концепція освіти), Г. Рейгольт (концепція віртуального співтовариства), Ю. Хабермас (концепція «теорія комунікативної дії») [1, с. 232]. Підхід до професіоналізації як до утвердження сучасного кваліфікаційного стандарту в підготовці сучасного вчителя аргументується зусиллями багатьох вітчизняних і зарубіжних учених (Г. Кілчтерман, Н. Давис, Д. Рамен, А. Алексюк, Н. Авшенюк, О. Зіноватна, В. Кремень, К. Корсак, Н. Ничкало, Л. Пуховська). У роботах цих учених висвітлено цілісну систему поглядів, ідей, конструктивні принципи діяльності, виклики, чинники впливу і розвитку на сучасну освіту, роль інтеграційних і глобалізаційних процесів на реформи у сфері освіти, запровадження яких має спричинити модернізаційні зміни у сфері освіти на демократичних, сервісних та інших інноваційних засадах.

Мета статті полягає у висвітленні стратегії реформування педагогічної освіти і моделей модернізації управління освітою в зарубіжних країнах з урахуванням внутрішніх національних, зовнішніх загальноєвропейських та світових напрямів і тенденцій.

Виклад основного матеріалу. Нове тисячоліття неминує веде науковців до пошуку нових філософських пріоритетів педагогічної освіти, які б відповідали типу глобального суспільства XXI ст.

Європа має багатий історичний досвід розвитку і становлення демократичного суспільства. У більшості європейських держав розроблені спеціальні навчальні курси, створено різноманітні навчальні підручники, посібники, діють науково-методичні центри, налагоджено відповідну підготовку вчителів для впровадження й сприяння здійсненню європейської інтеграції в галузі освіти.

Одним із пріоритетів стратегічного розвитку України визнано інтеграцію нашої держави до Європейського співтовариства. За перспективною Програмою розвитку, Україна має узгодити і наблизити свої соціально-економічні інституції до стандартів країн ЄС, зробити їх відповідними загальноєвропейським вимогам. Європейський вибір України зумовлений її геополітичним положенням, спільною історією формування й розвитку європейської культури. Оскільки для сучасної української політики пріоритетним є посилення інтеграційних процесів у європейське співтовариство, оновлені стандарти української освіти повинні поєднувати національні та загальноєвропейські компоненти, урахувати факти загальноєвропейського розвитку, включаючи необхідні знання про Європу, європейські надбання, цінності та орієнтири. Зміни у змісті шкільної української освіти взагалі мають бути основним дієвим інструментом її реформування та приведення у відповідність до загальноєвропейського контексту, до потреб сьогодення. Будь-який зміст освіти повинен бути культуротворчим. Культуротворча функція змісту освіти європейського виміру передбачає оновлення змісту шкільної освіти на засадах його гуманізації, цілеспрямованого використання надбань національної, європейської та світової культури.

У цьому контексті дуальний характер будь-якої національної освіти полягає, з одного боку, у збереженні доброго міцного коріння національної культури, з другого – у адекватному оновленні, що спрямоване на підготовку особистості до життя в динамічному взаємозалежному світі. Для сучасної загальноосвітньої школи України, яка переживає ґрунтовне реформування, це може знайти своє відображення в поновленні стандартів змісту освіти національного і загальноєвропейського компонентів з урахуванням тенденцій європейського і світового розвитку. Сучасна школа має сприяти розвитку демократичної культури, формуванню необхідних для проживання в європейському співтоваристві компетентностей, політико-правових і соціально-економічних знань. Пріоритети загальноєвропейської освіти полягають у наданні молодому поколінню знань про спільну європейську спадщину і практичних умінь адаптації до життя й навчання в різних країнах Європи, бути мобільними, соціально здібними, здатними до комунікації та захисту своїх прав. При цьому треба мати на увазі той факт, що нині на Заході простежується тенденція, згідно з якою традиційна європейська освітня філософія і парадигма її модернізації все більше ставиться під сумнів або навіть заперечується постмодерністськими теоріями, а також мультиполярними геополітичними реаліями. За однозначним переконанням вітчизняних і зарубіжних дослідників, у новому столітті запорукою виживання людства стає необхідність пошуку згоди між різними культурами та прийняття їх глибоко вкорінених цивілізаційних відмінностей, які є значно глибшими, ніж ідеологічні розходження націй.

Гармонізація системи вищої освіти в європейському освітньому просторі та її відлуння у країнах Азії, Африки, Північної та Південної Америки, розвиток міжнародних рейтингів університетів, широке висвітлення їх результатів у засобах масової інформації (ЗМІ) указують на становлення нового глобального простору вищої освіти, що трансформує сутність сучасних інституцій вищої освіти, їх навчально-наукову діяльність, кількісний і якісний склад студентів, а також рішення відповідальних за розвиток вищої освіти політиків. Однак, суттєве збільшення потоків міжнародної мобільності студентів і викладачів формує інший ключовий аспект цього еволюційного процесу.

Глобальні тенденції, такі як інтернаціоналізація та транснаціоналізація освіти, орієнтація університетів на дослідницьку діяльність, мобільність студентів, формування єдиної світової інформаційної системи, висувають нові вимоги до якості освіти, напрямів і рівня підготовки фахівців. Змінився сам статус освітніх послуг, на який значною мірою поширюються закони дії ринкового механізму: попит, пропозиція, конкуренція, маркетинг тощо. Не випадково головна роль вищої освіти в житті людини полягає в тому, що вона з соціального інституту, який становить частину державного апарату, усе більше перетворюється на сферу послуг, що діє на замовлення суб'єктів суспільного розвитку. Головним завданням освіти стає створення необхідних умов для навчання людини. Тобто споживачем, на якого нині орієнтується сфера освітніх послуг, стає, у першу чергу, людина з її індивідуальними освітніми потребами. Це означає, зокрема, що така функція вчителя, як «передання» учневі знань, умінь і навичок, не є атрибутивно властивою педагогові, її у принципі можна передати якомусь «штучному інтелекту». Власне педагогічним стає обмін цінностями, спонукуваннями, сенсом, а не тільки інформацією як такою.

На модернізацію європейської освіти значною мірою вплинули також географічні (ліквідація митних кордонів) і суспільно-економічні (уведення єдиної валюти – євро) трансформації, які привели до підвищення мобільності європейських громадян. Потреба європейського ринку праці у зрозумілих на міжнародному рівні кваліфікаціях поставила питання порівнювальності дипломів і стандартизації освітніх послуг [2, с. 20–21].

Як бачимо, країни Європи поступово з мононаціональних держав перетворюються на полікультурне суспільство, що приведе до необхідності перегляду не тільки законодавчої бази, але й теоретичних засад багатьох суспільних наук. Тому стратегічним напрямом освітніх реформ проголошується гармонізація освітньої архітектури

європейських країн через створення загальноєвропейських стандартів, прозорих кваліфікацій і прагнення об'єднати розрізнені потенціали в єдиний економічний механізм. Створення єдиного європейського простору вищої освіти є проявом глобалізації, що має виразно ринковий аспект, а саме: підвищення конкурентоздатності європейської освіти.

Перетворившись на продуктивну силу, освіта все в більшій мірі визначає успішність націй і цілих регіонів у конкурентній боротьбі за виживання. Тож не дивно, що на початку XXI ст. освіта стала предметом пріоритетної уваги національної та міжнародної політики. Проявом такої тенденції є початок нового етапу європейської освітньої політики, що спрямована на модернізацію діяльності всіх ланок сучасних освітніх систем – від дошкільної до освіти дорослих, у результаті чого передбачається утворення єдиного європейського простору неперервної освіти. Удосконаленню в рамках стратегії підлягають усі ключові аспекти діяльності освітніх систем: фінансування, управління, стандартизація змісту освіти, критерії і способи оцінювання якості та моніторингу ефективності діяльності, механізми взаємодії з зовнішніми партнерами [3].

Одним із провідних напрямів утілення цієї стратегії є вдосконалення освіти вчителів. Доведено, що реформи педагогічної освіти в Європі сприяли зближенню національних систем управління освітою. В умовах формування загальноєвропейського освітнього простору в країнах із централізованою і напівцентралізованою системою управління розпочався процес уведення відомств регіональної адміністрації в систему підготовки, перепідготовки й атестації вчителів і навчальних закладів.

Теоретичною основою вдосконалення педагогічної освіти слугує педагогічна концепція ефективності освіти. Учені зауважують, що процесом реформування охоплені всі ланки системи управління, наразі випробовуються різні моделі найбільш ефективного планування, відбувається міждержавна інтеграція в галузі освіти, реалізуються заходи щодо координації педагогічних досліджень в окремих країнах. Серед пріоритетних наукових проблем у Європі – дослідження ролі вчителя у процесі демократизації освіти.

Дослідники з'ясовують, зокрема, взаємозв'язок моделі управління освітою і стилем педагогічної діяльності вчителя. У матеріалах Ради Європи неодноразово наголошувалося, що ця проблема нині є особливо актуальною для країн Центральної й Східної Європи, де у процесі перебудови соціальних і освітніх систем зароджується нове розуміння ролі вчителя в системі освіти загалом.

Провідна ідея підготовки майбутніх учителів до міжкультурної взаємодії ґрунтується на необхідності врахування світових глобалізаційних та інтеграційних процесів розвитку теорії й практики педагогічної освіти, принципів мультикультурності, гетерогенності й поліетнізму в поєднанні з тенденціями регіоналізації. Глобалізація передбачає відповідність педагогічної освіти особливостям глобального розвитку, об'єднання кращих інтелектуальних ресурсів, міжнародне співробітництво в освітній сфері, що побудоване на засадах діалогу і взаємопроникнення культур.

У кількісно-якісному співвідношенні акцент у підготовці педагогів усе більше зміщується в сторону поліпшення якості й неперервності педагогічної освіти, посилення професіоналізму, загальної культури вчительства, відповідальності за результати своєї праці. Усе більша увага приділяється професіоналізації відбору осіб для отримання педагогічної освіти, уточненню критеріїв та підвищенню вимог до її здобувачів як на етапі вступу до ВНЗ, так і у процесі навчання в ньому. У межах гуманістичних підходів теорія й практика професійної підготовки вчителя актуалізує ідеї становлення професійної індивідуальності та професійного саморозвитку вчителя. У цьому контексті Українській державі потрібні фахівці з широкими за обсягом і глибинними за змістом знаннями і вміннями, які спроможні їх застосовувати в нетиповій ситуації і водночас прагнуть до критичного осмислення буття, тобто є всебічно компетентними в галузі своєї професійної діяльності та суспільного життя.

В утвердженні цих цінностей чільне місце належить новій генерації вчителів-європейців. Підготовка таких учителів є загальною потребою суспільства, що швидко змінюється, відбудовуючи нову історичну реальність – єдиний європейський освітній простір. Як Європейська держава, Україна має орієнтуватися на участь у формуванні загальноєвропейського освітнього простору в процесі конструктивного діалогу з Заходом. Найскладніша проблема вбачається в тому, щоб перевести концепцію європейської освіти в системний комплекс видів або напрямів педагогічної діяльності, що міститься в парадигмі гуманістичних цінностей. З іншого боку, не менш важливою є проблема готовності українського вчителя до педагогічної діяльності в межах загальноєвропейського простору, що значною мірою залежить від здатності вчителя стати над національним контекстом, розвинути в собі європейську свідомість та індивідуальне відчуття моральної відповідальності в плюралістичному суспільстві [4, с. 27–31].

Незважаючи на певні культурно-історичні відмінності в розвитку України і країн Європейського Союзу, функціональна спільність національних систем підготовки педагогічних кадрів уможливує необхідність ретельного дослідження перспектив розвитку європейського співробітництва у сфері педагогічної освіти і пошуку корисних для нас форм участі в ньому. Модернізація педагогічної освіти в Україні в контексті намірів щодо входження в європейський освітній простір актуалізує вивчення досвіду європейських країн.

Ключова роль учителів у модернізації європейської освіти підкреслюється в рамках усіх фундаментальних документів, що визначають сутність сучасної освітньої політики ЄС. Це і резолюція Єврокомісії «Про розвиток неперервної освіти», і «План дій щодо розвитку професійних умінь і професійної мобільності», і Болонська та Копенгагенська декларації, і План розвитку дистанційної освіти, і багато інших.

Визначення стратегічних напрямів розвитку педагогічної освіти стало пріоритетом діяльності спеціальної групи Європейських експертів «Удосконалення освіти вчителів та інструкторів» (Working group A «Improving the Education of Teachers»), яка, перш за все, сформулювала вимоги до формування широкого спектру нових компетентностей учителя, що зумовлені змінами в політичному, соціальному, культурному, технологічному та економічному житті сучасного європейського суспільства [5; 6; 7]. Європейськими експертами визначено три групи нових професійних компетентностей учителя, пріоритетний вплив на формування яких здійснюють такі чинники:

1. Соціальні зміни. Ними зумовлена необхідність формування таких компетентностей учителя:

– компетентності у сфері громадянської освіти учнів: готовність до життя в мультикультурному толерантному суспільстві, яке забезпечує рівні можливості для особистісного і професійного розвитку всіх громадян; формування стилю життя з урахуванням вимог збереження стабільного навколишнього середовища; сприяння гендерній рівності в сім'ї, на роботі, у суспільному житті; усвідомлення себе громадянином Європи і виконання функцій, що відповідають такому статусу; готовність до управління власним кар'єрним розвитком;

– компетентності у сфері розвитку навчальних умінь учнів, що необхідні для неперервної освіти в суспільстві знань: мотивація до отримання знань, що виходять за рамки обов'язкової освіти; вміння будувати самостійну навчальну траєкторію; вміння здобувати нову інформацію; комп'ютерна грамотність; креативність та інноваційність; готовність до розв'язання проблем; підприємницькі вміння; комунікативні вміння;

– установлення зв'язків між компетентностями, що передбачають вміння укладання нових навчальних програм, та знаннями предмета спеціалізації вчителя.

2. Зростаюча різноманітність учнівських контингентів і зміни у шкільному середовищі. Такі зміни вимагають від учителя врахування нових умов здійснення навчального процесу: вміння співпрацювати з учнями різного соціального, культурного і

етнічного походження; у позакласній роботі вчитель повинен володіти такими компетентностями: укладання нових начальних програм, участь в організаційному розвитку школи, у розробленні нових форм оцінювання знань учнів; уміння співпрацювати з батьками учнів та іншими соціальними партнерами. Учитель повинен уміти інтегрувати ІКТ у навчальний процес і у професійну практику в цілому.

3. Зростаючий рівень професіоналізації діяльності вчителя. Така вимога передбачає: дослідницький характер професійної діяльності, готовність до розв'язання професійних проблем; відповідальне ставлення до свого професійного розвитку як до неперервного процесу. Тобто, треба розуміти, що з завершенням ВНЗ освіта не припиняється, а змінює лише форму.

Нова роль учителя в європейському суспільстві є результатом складної сукупності чинників, що зумовлюють суттєві зміни в житті регіону і людства в цілому. Її реалізація не здійснюється автоматично, а потребує широкої сукупності політичних кроків у галузі педагогічної освіти і професійного розвитку вчителів, які будуть стосуватися таких п'яти пріоритетних сфер змін: 1) досягнення більш високих навчальних результатів; 2) реструктуризація навчального процесу; 3) розвиток позакласної роботи як у рамках школи, так і поза нею, узаємодія з широким колом соціальних партнерів; 4) інтеграція ІКТ у всі сфери професійної діяльності; 5) зростаюча професіоналізація діяльності вчителя та індивідуальна відповідальність за свій професійний розвиток.

Як бачимо, аналіз наукових досліджень свідчить про те, що сучасна Європа надає великого значення професійній підготовці вчителя до педагогічної діяльності. Вивчення нових тенденцій і напрямів Європейської освіти є важливим механізмом глобального моделювання освіти, оскільки це дає наукову основу для її прогнозування і відповідного розвитку, системного управління нею, подолання емпіризму в педагогічній науці і практиці. Адже для оновлення національної освітньої системи в Україні необхідні чіткі методологічні орієнтири, науково вивірені напрями і позиції.

У результаті всебічного аналізу пріоритетних напрямів розвитку педагогічної освіти у країнах, що здійснюють активні реформи педагогічної освіти (передусім, Велика Британія, Німеччина, Фінляндія, Швеція, Австрія, Італія, Португалія, Польща, Угорщина), а також багатосторонніх консультацій і конференцій, фахівці дійшли висновку про необхідність таких напрямів реформування педагогічної освіти у країнах ЄС:

- обов'язкове визначення вимог до навчальних програм та зовнішнє оцінювання навчальних результатів (стандартів змісту освіти і якості знань) у закладах педагогічної освіти;
- належний контроль діяльності закладів педагогічної освіти органами державної влади та з боку громадськості;
- належна державна підтримка закладів педагогічної освіти у здійсненні їх діяльності;
- забезпечення участі всіх зацікавлених сторін у реформуванні педагогічної освіти та оцінюванні ефективності запроваджуваних змін [6, с. 11].

Тепер з'ясуємо деякі особливості названих вище напрямів реформування педагогічної освіти в сучасних умовах.

1. *Визначення професійного профілю вчителя (освітньої професійної програми)*, що забезпечує відповідність професійних компетентностей фахівця сучасним вимогам: 1) запровадження результативних критеріїв визначення змісту навчальних програм. Стандарти діяльності закладів педагогічної освіти спрямовані, як правило, відмічає А. Сбруєва, на оцінювання якості навчальних програм і вимірюють досягнутий результат (сформовані професійні компетентності), а не на контроль того, «чому» і «як» навчати. Укладання навчальних планів і програм залишається пріоритетним правом автономного навчального закладу; 2) запровадження зовнішнього стандартизованого оцінювання якості навчальних досягнень, що зумовлено підвищенням соціальної

відповідальності педагогічних ВНЗ за результати своєї діяльності. Оцінювання якості професійної підготовки має позитивний характер, тобто здійснюється як на етапі вступу до професійної діяльності, так і систематично в її процесі.

Розвиток партнерства між закладами педагогічної освіти і школами передбачає:

1) розширення взаємодії між педагогічними ВНЗ і школами у процесі професійної підготовки майбутніх учителів (надання якісно нового виміру участі шкільних учителів-методистів у професійній підготовці студентів-практикантів у процесі навчальних і виробничих практик, що набувають усе більшого значення в побудові практико орієнтованої парадигми педагогічної освіти); 2) запровадження суттєвих змін в організаційну, управлінську і професійну культуру як педагогічного ВНЗ, так і школи, що перетворюються на рівноправних партнерів у процесі професійної освіти майбутніх учителів; 3) збільшення фінансування педагогічних ВНЗ і частковий перерозподіл коштів на користь шкіл, що є партнерами ВНЗ у професійній підготовці майбутніх учителів; 4) надання політичної підтримки школам із метою активізації їх участі у практико орієнтованій педагогічній освіті (мотивація, формування готовності до участі, технічна, фінансова та інтелектуальна підтримка) [8, с. 74].

Розвиток дослідницького потенціалу педагогічної освіти передбачає:

1) формування готовності майбутніх і працюючих учителів до здійснення науково-педагогічних досліджень; 2) надання політичної підтримки розвитку практико орієнтованих педагогічних досліджень, що здійснюються як педагогами-науковцями, так і працюючими вчителями; 3) розвиток дослідницько орієнтованої спрямованості педагогічної практики майбутніх учителів; 4) забезпечення закладів педагогічної освіти висококваліфікованими кадрами, що мають відповідні докторські ступені.

Контроль якості передбачає запровадження нових форм суспільного контролю якості навчальних програм ВНЗ і професійних компетентностей їх випускників. Такими формами є: 1) акредитація навчальних програм і навчальних закладів; 2) національні (державні) екзамени, за результатами яких надається кваліфікація вчителя; 3) випробувальний період професійної діяльності, за результатами якого надається ліцензія на професійну діяльність.

Забезпечення участі зацікавлених сторін у розробленні стандартів педагогічної освіти і педагогічної діяльності, оцінюванні якості підготовки вчительських кадрів. Позитивний досвід реформаційної діяльності ряду європейських країн (передусім Великої Британії) доводить, що залучення вчителів-практиків, викладачів педагогічних ВНЗ та освітніх теоретиків до розроблення структурних і культурних інновацій у галузі педагогічної освіти робить їх участь в інноваційних процесах більш свідомою та активною, що, зрештою, є ключовою умовою їх ефективності.

Активні зусилля європейської науково-педагогічної громади щодо модернізації педагогічної освіти, політична підтримка цього процесу на національному і регіональному рівнях сприяють утворенню *європейського простору педагогічної освіти*.

Отже, окреслені ідеї, що покладені в основу модернізації педагогічної освіти, пов'язані з урахуванням багатовекторного феномену культури як специфічного способу людської діяльності, яка, насамперед, реалізується в умовах полікультурного суспільства у сфері міжкультурної взаємодії в межах освітнього середовища.

Висновки та перспективи подальших розвідок. На підставі здійсненого аналізу з'ясовано, що професійна підготовка майбутніх учителів у зарубіжних країнах в умовах міжкультурної взаємодії об'єктів освітнього простору є закономірним виявом глобалізаційних процесів. Сучасний етап розвитку людської цивілізації, що визначається як перехід до суспільства знань, характеризується якісно новими вимогами до розвитку педагогічної освіти, зміст якої змінюється від навчання фахівців єдиним принципам діяльності відповідно до національних стандартів, створення національних ідентичних підходів до виробництва корисного знання в міжнародному вимірі, формуючи при цьому основи міжнародної освіти.

Тому виявлення тенденцій і напрямів є важливим моментом системного аналізу і глобального моделювання освіти в умовах міжкультурної взаємодії об'єктів освітнього простору. Роль останнього безперервно зростає, оскільки воно становить якісно новий механізм самозбереження людства, нову форму випереджального відображення. Знання напрямів розвитку і тенденцій в освіті дає основу для її прогнозування й реального відображення, системного управління нею, подолання емпіризму в педагогічній науці й практиці. Адже в розвитку української освітньої системи необхідні чіткі методологічні орієнтири, стратегічні напрями реалізації поставленого завдання. Ось чому питання про тенденції й напрями розвитку освітньої сфери в умовах полікультурного суспільства стає дедалі актуальним.

Список використаної літератури

1. Калініна Л. М. Фактори та проблеми державно-громадського управління загальноосвітнім навчальним закладом у змісті підручника для керівника школи /Л. М. Калініна // Проблеми сучасного підручника : зб. наук. праць / Ін-т педагогіки НАПН України. – К. : Педагогічна думка, 2014. – Вип.14. – С. 232.
2. Десятов Т. М. Національні рамки кваліфікацій у країнах ЄС : порівняльний аналіз : [наук.-метод. посібник] / Тимофій Десятов. – К. : Артєк, 2008. – 263 с.
3. Десятов Т. М. Тенденції розвитку неперервної освіти в країнах Східної Європи (друга половина ХХ століття) : монографія / за ред. Н. Г. Ничкало. – К. : Видавництво «Артєк», 2005. – 472 с.
4. Десятов Т. М. Вища педагогічна освіта України в контексті світових глобалізаційних процесів : порівняльний аналіз : монографія / Т. М. Десятов, І. Т. Лещенко. – К. : Арт Економі, 2014. – 152 с.
5. European Council, March 2000. – URL: http://ue.eu/int/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/ec/00100-ri.eno.htm
6. Пуховська Л. П. Професійна підготовка вчителів у Західній Європі : спільність і розбіжність : монографія. – К. : Вища шк., 1997. – С. 27–31.
7. European Council conclusion, March 2000. – URL: http://ue.eu/int/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/ec/00100-ri.eno.htm
8. Common European principles for Teacher Competences and Qualifications. (2004). Brussels: European Commission
9. Implementation of «Education & Training 2010» Work programme. (2003). Working group «Improving education of teachers and trainers». Progress report. Brussels: European Commission
10. Implementation of «Education and Training 2010» work programme. (2004). Working group A «Improving the education of teachers and trainers». Progress report. – Brussels: European Commission. Directorate – General for education and culture, September

References

1. Kalinina, L. (2014). Factors and Issues in State-Public Secondary Education Institution Management in the Contents of the School Principal Coursebook. *Problemy sучasnogo pidrucnyka (Issues of Modern Coursebook)*, 14, 232 (in Ukr.)
2. Desyatov T. (2008). *National Qualification Framework in the EU Countries: Comparative Analysis*. Kyiv: Artek (in Ukr.)
3. Desatov, T. M. (2005). Trends in the development of continuous education in the Shidlnoi of Europe (second half of 20th century): monograph (ed. N. Nychkalo. Kyiv: Publishing House «Artek» (in Ukr.)
4. Desatov, T. M. & Lezshenko, I. T. (2014). Higher pedagogical education in Ukraine in the context of the world globalization them processes: a comparative analysis: monograph. Kyiv: Art Economy (in Ukr.)
5. European Council, March 2000. Retrieved from http://ue.eu/int/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/ec/00100-ri.eno.htm (in Engl.)
6. Pukhovska L. (1997) *Teachers' Professional Training in Western Europe: Common and Differents Aspects*. Kyiv: Vyscha Shkola (in Ukr.)
7. *European Council, March 2000*. Retrieved from http://ue.eu/int/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/ec/00100-ri.eno.htm (in Engl.)
8. Common European principles for Teacher Competences and Qualifications. (2004). Brussels: European Commission (in Engl.)
9. Implementation of «Education & Training 2010» Work programme. (2003). Working group «Improving education of teachers and trainers». Progress report. Brussels: European Commission (in Engl.)
10. Implementation of «Education and Training 2010» work programme. (2004). Working group A «Improving the education of teachers and trainers». Progress report. – Brussels: European Commission. Directorate – General for education and culture, September (in Engl.)

Abstract. *Desyatov T. M. Teachers' education and models of education management modernization: strategic trends of renewal in foreign countries.*

Introduction. *The theoretical development of scientists of different branches of scientific knowledge in General, create opportunities for the reform of the system of education, updating of the theoretical and*

methodological framework for the system searches the strategies of reformation of education and models of modernization of the Education Department that will efficiently solve immediate problems and to integrate into the European educational space. In this context, the high school should provide young people the basic knowledge and capabilities to integrate into various society, self-determination in life, to act, to be competitive in the global market of labor, as well as master the art of rapid transformational changes in educational systems in both the local (regional, national) environment and global space.

Purpose. *Coverage strategies to reform teacher education and models of modernization of education management in foreign countries with regard to domestic, external European and world trends and trends.*

Results. *The article dwells on international experience in teachers' training. It analyses specific internal national and external common European as well as global trends in teachers' training and reveals the influence integration and transnationalization have on quality assurance mechanism in higher education. We conclude that it is necessary to incorporate national and common European education standards. Specific aspects of teachers' professional training content and their professional competence formation are given. The content of Ukrainian secondary education has to be the basic tool of its renewal and synchronization with European context and current needs. The dual character of any national education manifests itself in keeping the good roots of a national culture on the one hand, and in adequate renewal that aims at training a personality to live in a dynamic interdependent world on the other hand. Geographical and socio-economical transformations had influence on European education increasing Europeans' mobility. The article also states that the dominant idea of future teachers' training for intercultural interaction is based on the necessity to consider global integration processes of teachers' education theory and practice development, the principles of multiculturalism and polyethnicity combined with regionalization tendencies. It explores three groups of modern teacher's new professional competences and substantiates for possible ways of implementing foreign experience in Ukraine.*

Conclusion. *On the basis of the value of the analysis found that the training of future teachers in foreign countries in terms of intercultural objects of educational space is a natural expression of globalization. The modern stage of development of human civilization, which is defined as the transition to the knowledge society is characterized by qualitatively new demands to the development of teacher education, the content of which varies from training the only principles of activity according to the national standards, the creation of national identical approaches to the production of useful knowledge in the international dimension, thus forming the basis for international education.*

Key words: *integration processes; common European components; European values and orienting points; EU countries' standards; multiculturalism; polyethnicity; global tendencies; renewal; competencies; creativity; innovativeness; communicativeness; professionalization; practice-oriented education.*

*Одержано редакцією 10.10.2016
Прийнято до публікації 17.09.2016*

УДК 371.14

Єнгалічева Ірина Віталіївна,

кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач
кафедри дошкільної освіти Черкаського
національного університету імені Богдана
Хмельницького, Україна

ВИВЧЕННЯ ЗМІСТУ ПОНЯТТЯ МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ ПЕДАГОГІЧНИХ КАДРІВ У СИСТЕМІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Анотація. *Проаналізовано доробок науковців та їхні погляди щодо визначення сутності методичної роботи в навчальних закладах. Зосереджено увагу на дослідженнях, у яких розглядається питання методичної роботи в дошкільних навчальних закладах. На основі аналізу наукових досліджень і нормативних документів, що регламентують діяльність методичного кабінету дошкільного навчального закладу, представлено власний підхід до трактування змісту методичної роботи в системі дошкільної освіти.*